

ÖLÜM AYLIĞI(DUL VE YETİM AYLIĞI) ŞARTLARI(4)

www.gurselavukatlik.com

Avukat Erdoğan KAYA

Ölüm aylığı konusundaki açıklamalarımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz. Ölüm aylığının bağlanması için gerekli şartları iki ana başlıkta toplamıştık. İlki vefat eden sigortalı açısından gerçekleşmesi gereken koşullardı. İkinci olarak ise hak sahipleri açısından gerçekleşmesi gereken koşulların olduğunu belirtmiştik. Bu yazımızda hak sahipleri açısından gerçekleşmesi gereken koşullar üzerinde duracağız.

2- Hak Sahipleri Açısından Gerçekleşmesi Gereken Koşullar

Peki hak sahipleri kimlerdir? Ya da diğer bir anlatımla ölüm aylığından kimler yararlanabilir?

Bu husus 5510 s. “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu”nun “Tanımlar” başlıklı 3. maddesinde açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre hak sahipleri;

Vefat eden kişinin,

- a- Eşi,
- b- Çocukları,
- c- Ana ve babasıdır.

Söz konusu hak sahiplerine aylık bağlanması için gereken şartlar her biri açısından farklılık arz etmektedir. Şimdi sırasıyla her bir hak sahibi açısından bu şartları ele alalım.

a- Sağ kalan eş açısından gerçekleşmesi gereken şartlar

Ölüm aylığına, dul kalan eşe bağlanması halinde “**dul aylığı**” da denmektedir. Sigortalının ölümü halinde, **sağ kalan eşe aylık bağlanabilmesi için** vefat eden sigortalı ile aralarında **resmi nikahın varlığı şarttır**. Yoksa dini nikahlı eşe veya resmi-dini nikah olmaksızın birlikte yaşanan eşe sigortalının ölümü halinde aylık bağlanmaz. Kanunda sağ kalan eşten açıkça “dul kalan eş” olarak bahsedildiği için **sağ kalan eşin resmi nikahlı olarak evlenmemesi gerekir**. Aksi takdirde sağ kalan eşin aylığı kesilir.

Ölüm aylığının bağlanması açısından eşin kadın ya da erkek olmasının bir önemi yoktur. Yani hem erkek hem de kadın sağ kalan dul eşe, ölüm aylığı(dul aylığı) bağlanabilir.

Dul eşin, ölüm aylığı alabilmesi için resmi nikahlı olarak evlenmemiş olması yeterlidir.

Sağ kalan eşin aylığı, resmi nikahla 3. bir kişiyle evlenmesi halinde kesilir. **Ancak sağ kalan eş, resmi nikah olmaksızın halk arasında “imam nikahı” olarak tabir edilen şekilde 3. bir kişi ile birlikte yaşarsa aylığı kesilmez**. Ya da resmi-dini nikah olmaksızın birlikte yaşama halinde de sağ kalan eşin, vefat eden eşinden dolayı aldığı ölüm aylığı kesilmez. Bu hususun hakkaniyete uygun olduğunu kabul etmek mümkün değildir.

Burada Őu hususu da belirtmek gerekir ki **sağ kalan eşin, 3. bir kişi ile resmi nikahlı olarak evlenmesi ve daha sonra boŐanması halinde, vefat eden önceki eşinden dolayı tekrar ölüm aylığına hak kazanır. Ancak ikinci resmi evliliğin de ölüm nedeniyle sona ermesi halinde sağ kalan eşe, sonraki eşinden dolayı da ölüm aylığına hak kazanması halinde tercih ettiği aylığı bağlanır**(5510 s. K. md. 54/I-a,7).

Yukarıda da bahsetmiŐ olduğumuz üzere dul kalan eşin, 3. bir kişiyle resmi nikahla evlenmemiş olması ölüm aylığını almadaki tek koŐuldur. Yoksa **sağ kalan eşin çalıŐması, emekli aylığı alması vb. nedenlerle eşinden aldığı aylığı kesilmez. Ancak sağ kalan eşin ölüm aylığı dıŐında aylık ve gelir alması bağlanacak aylığın oranını etkiler.** Söz konusu husus 5510 s. Kanununun 34/1-a maddesinde açıklanmıŐtır. Buna göre; “Dul eŐine % 50'si; aylık bağlanmış çocuğu bulunmayan dul eŐine ise bu Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (e) bentleri hariç bu Kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalıŐmaması veya kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bađlanmamıŐ olması halinde % 75'i,” olarak belirtilmiŐtir. Görüldüğü üzere dul kalan eşin, çalıŐmaması ve kendi sigortalılığı nedeniyle aylık ve gelir almaması halinde(Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (e) bentleri hariç) % 75 oranında aylık bağlanırken aksi durumda %50 oranında aylık bağlanacağı belirtilmiŐtir.